

Oponentský posudek

habilitační práce JUDr. Lenky FREEL, PhD.

1. Základní údaje:

Habilitantka:	JUDr. Lenka FREEL, PhD.
Habilitační práce:	Zamestnavanie zdravotníckych pracovníkov 99 stran, Bratislava 2020, Univerzita Komenského, Právnická fakulta
Pracoviště:	Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Právnické fakulty v Bratislavě
Obor habilitace:	pracovní právo a právo sociálního zabezpečení
Oponentka:	doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc., katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Fakulty právnické ZČU, Plzeň, ČR

2. Volba tématu a jeho zpracování:

Habilitační práce je věnována problematice zaměstnávání zdravotnických pracovníků. Monografii na toto téma je třeba jednoznačně přivítat, protože se jedná o otázky, kterým je v teorii pracovního práva ve srovnání s pozorností, věnovanou všeobecným otázkám pracovněprávních vztahů, popř. jejich zvláštním druhům, poměrně malá pozornost. Je nepochybné, že poskytování zdravotní péče klade na zdravotnické pracovníky mimořádné nároky vzhledem k tomu, že se jedná o ochranu a péči o životy a zdraví lidí, že poskytování zdravotní péče vyžaduje rozsáhlé znalosti a zároveň se významně dotýká i práv osob, které zdravotní služby poskytují, nežádka i v ohrožení svého života a zdraví, což se ostatně výrazně projevuje v současných dnech v souvislosti s pandemií COVID-19.

Obhajovaná monografie z rozsáhlého okruhu otázek spojených s výkonem zdravotnického povolání předkládá tři základní otázky, které vymezují poskytování zdravotní péče:

- kdo je zdravotnickým pracovníkem a jaké jsou podmínky výkonu zdravotnického povolání
- zaměstnávání zdravotnických pracovníků
- problematika pracovní doby zdravotnických pracovníků

Daný výběr zkoumaných problémů lze považovat za rozhodující a pro výkon zdravotnického povolání za významný. Nicméně nelze nezmínit, že existují další aspekty výkonu zdravotnického povolání, kterým bude třeba věnovat zvýšenou pozornost, v návaznosti na zkušenosti ze současné pandemie: nepochybně na předním místě se jedná o bezpečnost a ochranu života a zdraví zdravotnického pracovníka při výkonu jeho povolání, problematiku zajištění zdravotních služeb v krizových zdravotních situacích při nedostatku

příslušných zdravotnických pracovníků, pracovní zajištění mimořádných zdravotnických opatření aj.

Obhajovaná monografie pochopitelně nereaguje na problémy pandemie, vzhledem k tomu, že byla zpracována před jejím propuknutím, což nevylučuje možnost vyjádřit stanovisko v rámci obhajoby.

3. Obsahová problematika v monografii:

Jak bylo výše naznačeno, habilitantka se ze širokého okruhu problémů, týkajících se zdravotnických pracovníků při výkonu jejich povolání, zaměřila na vybrané otázky, které jsou pro danou oblast podle mého názoru rozhodující a podává ucelený pohled na otázku, kdo může vykonávat zdravotnické povolání a za jakých podmínek.

3.1 Autorka vymezuje pojem „zdravotnický pracovník“ jako fyzickou osobu, vykonávající zdravotnické povolání, jejichž kategorie taxativně upravuje zákon a odlišuje ho od pojmu poskytovatel zdravotnické péče nebo od pojmu „nezdravotnický pracovník“. Pojem zdravotnický pracovník nelze tedy ani ztotožnit s pojmem „pracovník ve zdravotnictví“, který je podstatně širší.

Jak habilitantka objasňuje, vzniká v oblasti zdravotnictví poměrně široká variabilita právních vztahů, fyzická osoba může působit nejen jako zdravotnický pracovník v pracovněprávním vztahu, ale i jako zdravotnický pracovník – poskytovatel zdravotnické péče. Bez ohledu na právní formu, v jejímž rámci zdravotnický pracovník vykonává své povolání, musí vždy splňovat základní podmínky pro výkon tohoto povolání, k nimž autorka mimo jiné zahrnuje způsobilost k právním úkonům, zdravotní způsobilost zdravotnického pracovníka, jeho odbornou způsobilost a bezúhonnost. V práci jsou tyto podmínky jasně a podrobně objasněny; v souvislosti s výkladem o bezúhonnosti autorka vyjadřuje určitou pochybnost o vhodnosti „trestněprávního“ pojetí bezúhonnosti, které nezohledňuje specifické aspekty z hlediska výkonu zdravotnického povolání, s nímž lze nesporně souhlasit. Navíc lze vznést i otázku – zejména v souvislosti s kritickou situací nedostatku zdravotnických pracovníků v podmínkách pandemie – zda toto pojetí bezúhonnosti připouští např. výkon povolání lékaře v případě, že se jedná o osobu, mající sice plně odbornou způsobilost, avšak odsouzenou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro korupci?

3.2 Velmi cennou částí monografie je rozsáhlý výklad o vzdělávání zdravotnických pracovníků, a to jak na vzdělávání budoucích zdravotnických pracovníků, tak i na zvyšování a prohlubování vzdělávání specializačním studiem, včetně tzv. rezidenčního studia. V této souvislosti se v monografii pojednává mimo jiné i o dohodách o zvýšení kvalifikace v rámci rezidentského studia, obsahující nároky zdravotnického pracovníka při zvyšování kvalifikace a jeho závazek setrvat určitý čas v pracovněprávním vztahu nebo uhradit zaměstnavateli vzniklé náklady; autorka v závěrečné kapitole konstatuje nezáměr o rezidenční studium, zřejmě v důsledku peněžních důsledků při dřívějším rozvázání pracovního poměru. Je však možné nalézt de lege ferenda účinnější právní úpravu? Tato právní úprava v podstatě odpovídá české právní úpravě kvalifikační dohodě v zákoníku práce: zároveň však bylo možné se setkat v ČR s inzeráty,

hledající lékaře pro nemocnice, v němž se jako bonus nabízí mimo jiné možnost zvýšení kvalifikace bez uzavírání kvalifikační dohody. Jak hodnotit tuto praxi?

3.3 V druhé části monografie se autorka zabývá zaměstnáváním zdravotnického pracovníka, tj. těmi případy, kdy výkon zdravotnického povolání je realizován v rámci pracovněprávního vztahu nebo „obdobném pracovním vztahu“. Jde zřejmě o citaci zákona, avšak nicméně vzniká otázka, o jaké konkrétní „obdobné“ pracovní vztahy by se mohlo jednat?

Z rozsáhlého okruhu problematiky právní úpravy individuálních pracovněprávních vztahů se autorka zabývá vznikem pracovněprávního vztahu zdravotnického pracovníka, a to především právní úpravou předsmulvních vztahů při vzniku pracovněprávního vztahu zdravotnického pracovníka, pracovní smlouvou zakládající pracovní poměr zdravotnického pracovníka a speciálně pracovním poměrem na dobu určitou a pracovním poměrem na kratší pracovní čas.

Je třeba zdůraznit, že autorka se vypořádává s danými problémy nejen z hlediska vnitrostátního slovenského pracovního práva, ale rozebírá je podrobně i z pohledu pracovního práva EU, včetně analýzy judikatury Soudního dvora EU. Zejména věnuje pozornost rovnému přístupu zaměstnavatele k zaměstnancům a zákazu diskriminace při výkonu zdravotnického povolání, jmenovitě ochraně žen před diskriminací v přístupu k výkonu zdravotnického povolání a těhotných žen.

Evropské právní úpravě a judikatuře SDEU je věnována pozornost i při výkladu o problematice pracovního poměru na kratší čas a pracovnímu poměru na dobu určitou. Snad na okraj poznámka, že podle mého názoru slovenské pracovní právo poskytuje zaměstnancům lepší právní ochranu před řešením pracovních poměrů na dobu určitou než pracovní právo ČR, přestože oba právní řády implementovaly tatáž ustanovení práv EU.

3.4 Třetí kapitola se zabývá problematikou pracovní doby, která vzhledem k povaze zdravotnického povolání představuje oblast pracovního práva, vyžadující citlivý přístup k právní úpravě, zohledňující zásadní principy všeobecné úpravy pracovní doby se specifickými podmínkami práce ve zdravotnictví a s respektováním požadavků, vyplývajících z evropské úpravy, jmenovitě ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES.

Autorka při respektování výše uvedených souvislostí ve spojení s judikaturou SDEU v této oblasti podává ucelený kvalifikovaný výklad pojmového vymezení pracovní doby, její délky a rozvržení rovnoměrného i nerovnoměrného a jednotlivých institutů – přestávek v práci, nepřetržitého denního odpočinku, nepřetržitého týdenního odpočinku, práce přesčas, pracovní pohotovosti a noční práce.

4. Formální náležitosti práce:

Monografie, předložená k obhajobě, splňuje i všechny formální náležitosti, kladené na práce tohoto typu, zejména:

- práce má logickou strukturu, a to jak celá práce, tak i jednotlivé kapitoly. Uváděná tvrzení jsou náležitě argumentována

- jazyk práce je na výborné úrovni, formulace jsou stručné, srozumitelné, uplatňující odbornou terminologii
- v práci autorka využívá odbornou literaturu slovenskou i zahraniční, prameny práva slovenské i zahraniční a prameny práva EU, vždy řádně citované, a v poměrně značné míře judikaturu SDEU
- příloha obsahuje seznam literatury, seznam judikatury a seznam právních předpisů a legislativních materiálů
- práce má požadovaný rozsah a byla publikována

5. Závěry:

Na základě výše uváděných skutečností lze uzavřít, že **práce předložená k obhajobě splňuje obsahové i formální náležitosti kladené na práce tohoto typu.**

Titul docent je svou podstatou titulem vědecko-pedagogickým. Vědeckou způsobilost autorka nepochybně prokázala; pedagogickou schopnost nemohu přímo posoudit, ale na základě metodiky výkladu a formulace a používané argumentace, docházím k závěru, že má i náležitou způsobilost pedagogickou.

Ze všech výše uvedených důvodů doporučuji práci k obhajobě.

doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc.

V Praze, dne 29. dubna 2021